Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi: Türkiye Örneği

Examining the Digital Data Security Awareness Levels of University Librarians: The Case of Türkiye

Emine CENGİZ MATER

Öğr. Gör. Dr., Marmara Üniversitesi, Türkiye, İstanbul,
eminecengizmater@gmail.com

Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 9 Sayı: 1 Yıl: 2026

https://dergipark.org.tr/tr/pub/by

Hakemli Makaleler/ Peer-Reviewed Articles

Araştırma Makalesi/ Research Article

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 11.12.2025
Kabul tarihi: 23.03.2026
Yayınlanma tarihi: 30.06.2026

Article Info

Date submitted: 11.12.2025
Date accepted: 23.03.2026
Date published: 30.06.2026

Anahtar Sözcükler

Dijital Veri Güvenliği, Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı, Üniversite Kütüphaneleri

Keywords

Digital Data Security, Digital Data Security Awareness, University Libraries

DOI numarası

10.33721/by.1840688

Öz

Amaç: Teknolojinin çığır açtığı günümüzde, dijital veri güvenliği farkındalığı bilginin taşıyıcısı olan kütüphaneciler için önem arz etmektedir. Bu araştırmada üniversite kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalıklarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem: Çalışmada veri toplamak amacıyla, bazı demografik soruların yanı sıra Yılmaz, Şahin ve Akbulut (2015) tarafından literatüre kazandırılan "Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan anket, 4 Ağustos–15 Eylül 2025 tarihleri arasında elektronik ortamda kütüphanecilere uygulanmıştır. Araştırmaya, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde istihdam edilen 185 kütüphaneci katılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri "Orta üstü/İyi" seviye olarak gözlemlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve mesleki deneyim gibi demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği; buna karşılık eğitim alma durumu ve internet kullanım sıklığına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Dijital veri güvenliği ve dijital güvenlik politikaları konularında eğitim alan kütüphanecilerin almayanlara göre farkındalık seviyeleri daha yüksek çıkmıştır. İnternet kullanımı daha fazla olan kütüphanecilerin az olanlara göre dijital veri güvenliği farkındalığı yüksek çıkmıştır.

Sonuç: Çalışma sonuçları, üniversite kütüphanelerinde dijital veri güvenliği farkındalığının mevcut durumunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte çalışma, dijital veri güvenliği farkındalığına katkı sağlamaktadır.

Abstract

Purpose: In today's technologically groundbreaking era, digital data security awareness is important for librarians who are the carriers of information. This study aimed to determine librarians' digital data security awareness in university libraries. It also sought to determine whether librarians' digital data security awareness varied across different variables.

Method: In order to collect data in the study, the "Digital Data Security Awareness Scale" introduced into the literature by Yılmaz, Şahin and Akbulut (2015) was used, as well as some demographic questions. The survey was electronically administered to librarians between August 4 and September 15, 2025, and a total of 185 librarians working at state and foundation universities in Türkiye participated in the study.

**Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür. / The research and publication process of this article was conducted in accordance with Research and Publication Ethics.*

Findings: According to the research findings, university librarians' digital data security awareness levels were observed to be "Above Average/Good." According to the research findings, university librarians' levels of digital data security awareness do not differ significantly with respect to demographic variables such as gender, age, educational background, and professional experience; however, they show significant differences based on training status and frequency of internet use. Awareness levels were higher among librarians trained in digital data security and digital security policies than among those without such training. Librarians who had more internet use showed a higher awareness of digital data security compared to those who had less internet use.

Implications: The study results reveal the current status of digital data security awareness in university libraries. Furthermore, the study contributes to the development of digital data security awareness.

1. Giriş

Dijital çağ, internet erişiminin günlük yaşamın her alanına nüfuz etmesiyle birlikte iletişimden iş süreçlerine, sosyal etkileşimlerden gündelik yaşam pratiklerine kadar pek çok alanda köklü değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Mobil cihazların yaygınlaşması, nesnelerin interneti ve akıllı evler gibi sistemlerle birlikte internet erişimi günlük, sosyal ve iş hayatının her anında yer alan bir olgu haline gelmiştir. Bu durum iletişim, iş ve gündelik yaşam açısından birçok kolaylaştırıcı role sahip olsa da kişisel verilerin korunması ve mahremiyeti açısından oluşturduğu riskler ve bunlara yönelik önlemler öne çıkan başlıklardır (Kayes ve Iamnitchi, 2017; Barth ve diğerleri, 2019; Vimalkumar ve diğerleri, 2021; Sarıtepeci ve diğerleri, 2024). Bu bağlamda, dijital veri güvenliği bireylerin ve kurumların verilerini çevrimiçi veya çevrimdışı ortamlarda koruma süreçlerini ifade eder. Canbek ve Sağıroğlu'na (2006, s. 168) göre bu kavram, elektronik ortamlarda verilerin saklanması ve iletimi süreçlerinde bilginin bütünlüğünü korumak ve yetkisiz erişimleri engellemek amacıyla güvenli bilgi işleme sistemleri oluşturma çabalarını kapsamaktadır. Dijital veri güvenliği farkındalığı, bireylerin bilişim teknolojilerini kullanırken kişisel bilgilerinin olası risk ve tehditlere karşı korunması amacıyla güvenlik önlemlerini değerlendirmesi, gerekli tedbirleri alması ve potansiyel tehlikeler konusunda bilinçli olması durumudur (Vural ve Sağıroğlu, 2008, s.509). Yıldız Durak (2019) ise bu süreci, bireyin verilere erişimi engelleme ve değiştirme, bu ortamlarda hangi verilere ne zaman erişilebileceği gibi önlemler ve müdahaleler konusunda farkındalık düzeyi olarak ifade eder. Örneğin, verilerin parola kullanılarak şifrelenmesi ve yalnızca yetkili kişilerin erişimine izin verilmesi dijital veri güvenliği önlemleri arasındadır (Sarıtepeci ve diğerleri, 2024).

Kütüphaneler, dijitalleşmenin hızla yaygınlaşmasıyla birlikte yalnızca bilgi depolama ve erişim noktaları olmanın ötesine geçerek, bulut tabanlı sistemler, çevrimiçi kataloglar, kurumsal akademik arşivler ve kullanıcı odaklı platformları bir araya getiren çok yönlü bilgi merkezleri hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, erişilebilirlik ve hizmet verimliliği açısından önemli avantajlar sağlarken, dijital veri güvenliği açısından da yeni riskleri beraberinde getirmiştir. Kullanıcı kayıtları, ödünç alma geçmişleri, araştırma verileri ve telif hakkı ile korunan dijital içerikler gibi hassas verilerin yönetimi, kütüphanecilerin bu riskleri anlamasını ve önleyici tedbirler almasını zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, kütüphanelerde güçlü dijital veri güvenliği politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması kritik bir gereklilik hâline gelmiştir. Güncel veriler, bu ihtiyacın önemini ortaya koymaktadır. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU, 2025), küresel nüfusun yaklaşık %70'inin internet kullandığını, mobil bağlantı kullanım oranının ise %80'in üzerinde olduğunu ve bu doğrultuda güvenli, erişilebilir dijital hizmetlere yönelik talebin giderek arttığını raporlamaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve internet kullanımının artmasıyla insanlar dijital ortamlarda daha fazla zaman geçirmekte ve dolayısıyla daha fazla tehditle karşılaşmaktadır. Son yıllarda çevrimiçi ortamlarda bilgi güvenliğini tehlikeye atan unsurların belirgin biçimde çoğaldığı da görülmektedir (Gültekin ve Özel, 2023, s.311). Bu durum, kütüphane çalışanları açısından da dikkate alınması gereken bir husus olarak değerlendirilmektedir. Resmî bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimi almamış profesyoneller, veri koruma uygulamaları, yasal yükümlülükler ve kurumsal siber güvenlik politikaları konusunda eksik bilgiye sahip olabilir. Ayrıca, dijital güvenlik yeterliliklerini geliştirecek yapılandırılmış eğitim ve kaynaklar çoğu zaman yetersizdir.

Bu çalışma, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyini araştırmayı ve bu farkındalık ile uygulamaları etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece kütüphanelerde veri güvenliğinin güçlendirilmesine yönelik bilgi ve politika önerileri geliştirilmesi hedeflenmektedir.

2. Kütüphaneciler Açısından Dijital Veri Güvenliği

Dijital çağda, kütüphaneler fiziksel materyallerin geleneksel depoları olmaktan çıkarak, büyük miktarda dijital veriyi yöneten dinamik bilgi merkezlerine doğru önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Kütüphaneciler artık yalnızca kitapların ve basılı kaynakların koruyucuları değil; hassas dijital içerikleri, kullanıcı verilerini ve kurumsal kayıtları korumaktan da sorumlu haldedirler. Böylece, kütüphaneciler için dijital veri güvenliğinin önemi, yalnızca bilgi varlıklarını korumak için değil, aynı zamanda kullanıcı güvenini korumak, yasal uyumluluğu sağlamak ve kütüphane hizmetlerinin bütünlüğünü sürdürmek için de son derece önemli hale gelmiştir. Kütüphane personelinin bilgi güvenliği farkındalığı ve uyumu kütüphanecilik ve bilgi bilimi literatüründe yeterince incelenmemiş bir konu olarak değerlendirilmektedir (Kavak, 2024, s.1). Benzer şekilde, dijital veri güvenliği bağlamında kütüphane personeline odaklanan çalışmaların da sınırlı olduğu görülmektedir.

Dijital veri güvenliğinin kütüphaneciler için kritik olmasının başlıca nedenlerinden biri, kütüphane sistemlerinde depolanan kişisel ve hassas verilerin artan miktarıdır. Bunlara kullanıcı ödünç alma kayıtları, kişisel olarak tanımlanabilir bilgiler ve erişim geçmişleri dahildir. Bu tür veriler tehlikeye atılırsa, gizlilik ihlallerine ve kütüphane için itibar kaybına yol açabilir. ALA'ya (2020) göre, kütüphanelerin kullanıcı gizliliğini ve mahremiyetini korumak için profesyonel bir yükümlülüğü vardır. Sağlam veri güvenliği önlemlerinin uygulanmaması bu etik taahhüdü baltalayacaktır.

Kurumsal ve hukuki boyut açısından bakıldığında, dijital kütüphaneler ve kurumsal depolar genellikle telif hakkıyla korunan materyaller, tescilli araştırma çıktıları ve idari kayıtlar içerir. Bu dijital varlıklara yetkisiz erişim, veri ihlalleri veya siber saldırılar ciddi yasal ve mali sonuçlara yol açabilir.

Kütüphaneleri hedef alan siber tehditler de giderek daha karmaşık hale gelmiştir. Kimlik avı saldırıları, fidye yazılımları ve yetkisiz izinsiz girişler artık varsayımsal riskler değil; dünya çapında akademik ve kamu kütüphanelerini etkileyen gerçek tehditlerdir. Bu nedenle kütüphaneciler siber güvenlik farkındalığı konusunda düzenli eğitim almalı ve şifreleme, güvenlik duvarları, izinsiz giriş tespit sistemleri ve güvenli kimlik doğrulama protokolleri gibi çok katmanlı koruma stratejilerini uygulamak için BT departmanlarıyla yakın bir şekilde çalışmalıdır (Larson, 2019). Ayrıca, dijital veri güvenliğinin sağlanması kütüphane hizmetlerinin sürekliliği için olmazsa olmazdır. Dijital koleksiyonlar büyüdükçe ve daha fazla hizmet çevrimiçi ortama taşındıkça (dijital ödünç verme, sanal referans ve veri depoları gibi), güvenlik ihlallerinden kaynaklanan herhangi bir kesinti bilgiye erişimi önemli ölçüde etkileyebilir. Örneğin, COVID-19 salgını sürecinde dijital kütüphane hizmetlerine yönelik güvenin artmış olduğu ve bu durumun güvenli, güvenilir dijital altyapılara duyulan ihtiyacı daha belirgin hâle getirmiş olduğu söylenebilir.

Kütüphaneciler bilgi okuryazarlığını ve dijital vatandaşlığı teşvik etmede önemli bir rol oynarlar. Buna, kullanıcıları güvenli çevrimiçi uygulamalar hakkında eğitmek, yanlış bilgileri tanımak ve gizlilik haklarını anlamak dahildir. Bu bağlamda, kütüphaneciler örnek olarak liderlik etmeli ve kendi kurumlarında iyi veri güvenliği uygulamalarını modellemelidir (De Paor ve Heravi, 2020).

Sonuç olarak, dijital veri güvenliği yalnızca teknik bir endişe değildir; modern kütüphaneciliğin temel bir yönüdür. Etik sorumluluk, kullanıcı güveni, kurumsal hesap verebilirlik ve dijital ortamda kütüphanelerin gelişen rolüyle kesişmektedir. Bilginin sorumluları olarak kütüphaneciler, kütüphanelerin herkes için güvenli, güvenilir ve kapsayıcı alanlar olarak hizmet vermeye devam etmesini sağlamak için etkili veri güvenliği önlemlerini uygulamada dikkatli ve proaktif olmalıdır.

3. Literatür Değerlendirmesi

Dijital veri güvenliği, bilgi güvenliğinin alt boyutlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bilgi güvenliği genel olarak kurumların sahip olduğu tüm bilgi varlıklarının gizliliğini, bütünlüğünü ve erişilebilirliğini koruma süreci şeklinde tanımlanırken; dijital veri güvenliği yalnızca dijital ortamda depolanan veya aktarılan verilerin korunmasına odaklanmaktadır. Son yıllarda dijitalleşmenin hızla artmasıyla birlikte dijital veri güvenliği, bilgi güvenliği literatüründen ayrışarak daha spesifik araştırmaların konusu haline gelmiştir. Bu çalışmada genel bilgi güvenliği literatürü detaylı biçimde ele alınmamış, yalnızca kavramsal bir çerçeve oluşturmak amacıyla değinilmiştir. Literatür değerlendirmesinin odağını dijital veri güvenliği alanında yapılmış çalışmalar oluşturmaktadır.

Dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik önemli araştırmalardan biri, ölçek geliştirme süreci çerçevesinde yürütülmüştür. Yılmaz (2015), Millî Eğitim Bakanlığı çatısı altındaki okullarda istihdam edilen öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalıklarını ölçmek için geliştirdiği ölçeği kullanarak, 1446 öğretmenin farkındalık düzeylerini incelemiştir. Bulgular, öğretmenlerin parola güvenliği ve kimlik avı saldırılarına karşı daha bilinçli olduğunu, güvenlik yazılımları ve çevrim içi veri saklama araçlarına dair farkındalık düzeylerinin ise daha düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca cinsiyet ve teknoloji kullanım alışkanlıkları gibi demografik değişkenlere göre farkındalık düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu çalışma, dijital veri güvenliği farkındalığının bireysel alışkanlıklar ve demografik faktörler tarafından şekillendiğini göstermesi açısından önemlidir.

Benzer bulgular, Yılmaz ve diğerleri (2016) tarafından Balıkesir'de görev yapan 870 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada da gözlemlenmiştir. Araştırma, katılımcıların dijital veri güvenliği farkındalığının yüksek olduğunu; ancak branş, eğitim kademesi, öğrenim durumu ve mesleki deneyim açısından anlamlı bir farkın olmadığını ortaya koymuştur. Bu, bazı demografik değişkenlerin farkındalık üzerinde belirleyici olmadığını, diğer kişisel ve bağlamsal faktörlerin daha etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Bıkmaz (2017) tarafından sağlık yönetimi öğrencileriyle yapılan çalışmada ise, mobil güvenlik ve dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgular, öğrencilerin farkındalık düzeylerinin zararlı yazılımlara karşı tutumları, koruma yazılımlarına yönelik yaklaşımları ve kişisel verilerin güvenliği konusundaki tutumlarına göre değiştiğini göstermektedir. Bu, dijital veri güvenliğinin yalnızca bilgi sahibi olmakla değil, aynı zamanda tutum ve davranışlarla da şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Avcı ve Arslan (2019) tarafından kamu kurumunda yürütülen bir araştırmada, 69 personelin dijital güvenlik bilinci ve bilgiye erişim kullanımı ile mesleki eğitim katılımı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada, dijital veri güvenliği farkındalığı ile bilgiye erişim ve kullanım becerileri arasında orta seviyede bir ilişki bulunmuş; ancak hizmet içi eğitimin bu düzeylere anlamlı katkı sağlamadığı belirlenmiştir. Bulgular, eğitimlerin içeriği ve uygulama yöntemlerinin etkili tasarlanması gerektiğini göstermektedir.

Öztürk ve Çakır (2022), öğretmenlerin sınıf içi dijital oyun kullanımı ile dijital veri güvenliği bilinci arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma bulguları hem dijital oyun kullanım düzeylerinin hem de dijital veri güvenliği farkındalıklarının yüksek olduğunu göstermektedir. Cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı fark gözlemlenmezken, kurum türü, hizmet yılı ve internet kullanım süresi fark yaratmıştır. Bu, dijital veri güvenliği farkındalığının yalnızca demografik faktörlerle değil, kullanıcı deneyimi ve teknolojik alışkanlıklarla da ilişkili olduğunu göstermektedir.

Aksoğan ve Atıcı (2023) tarafından akademisyenler üzerinde yapılan araştırmada, erkek akademisyenlerin farkındalık düzeylerinin kadın akademisyenlere göre daha yüksek olduğu ve mesleki deneyimi daha az olan akademisyenlerin farkındalıklarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Bu bulgu, mesleki deneyim ile farkındalık arasında karmaşık bir ilişki olabileceğini ve bireysel özelliklerin etkisinin tek yönlü olmadığını düşündürmektedir.

Gümüş ve diğerleri (2023) öğretmen adaylarının siber zorbalığa karşı duyarlılıkları ile dijital etik ve dijital veri güvenliği farkındalıkları arasındaki ilişkiyi incelemiş; Sarıtepeci ve diğerleri (2024) ise üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık ve çevrimiçi gizlilik kaygısı ile farkındalık ilişkilerini değerlendirmiştir. Her iki çalışmada da dijital veri güvenliği farkındalığının bireysel teknoloji kullanım alışkanlıkları ve demografik faktörlerle değişiklik gösterdiği ortaya konmuştur. Benzer biçimde, İbekci (2025) tarafından Atatürk Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, dijital okuryazarlık ile dijital veri güvenliği farkındalığı arasında orta düzeyde bir ilişki bulunmuş; dijital veri güvenliği farkındalığının ise Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanım süresine bağlı olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Genel olarak, literatürde dijital veri güvenliği farkındalığı üzerine yapılan çalışmalar, farklı örneklem grupları ve bağlamsal koşullara göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Öğretmenler, öğrenciler ve akademisyenler üzerinde yürütülen çalışmalar, farkındalık düzeylerinin demografik özellikler, teknoloji kullanım alışkanlıkları ve mesleki deneyim gibi faktörlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Kütüphaneciler üzerinde doğrudan yapılmış çalışmalar bulunmamakla birlikte, mevcut bulgular diğer profesyonel gruplarda gözlenen değişkenlerin kütüphane çalışanları için de etkili olabileceğini düşündürmektedir.

4. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerini belirlemek ve çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık olup olmadığını incelemektir. Bu kapsamda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. AS1: Dijital veri güvenliği konusunda üniversite kütüphanecilerinin en fazla ve en az farkındalık gösterdiği maddeler nelerdir?
2. AS2: Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalığı düzeyi nedir?
3. AS3: Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, üniversite türü/çalıştıkları kurum) göre anlamlı bir şekilde farklılık gösteriyor mu?
4. AS4: Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği/kişisel veri koruma konusunda eğitim almaları ile veri güvenliği farkındalığı arasında bir ilişki var mıdır?
5. AS5: Üniversite kütüphanecilerinin iş yerinde dijital güvenlik politikalarına uyma konusunda eğitim almaları ile veri güvenliği farkındalığı arasında bir ilişki var mıdır?
6. AS6: Üniversite kütüphanecilerinin internet kullanım süreleri grupları arasında dijital veri güvenliği farkındalığı açısından anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın temel hipotezi (H1): "Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyi, demografik özellikler (cinsiyet, yaş vb.), eğitim alma ve internet kullanma sıklıklarına bağlı olarak farklılık göstermektedir." şeklinde belirlenmiştir.

5. Yöntem

Bu araştırmada, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolay örnekleme tekniği kullanılmıştır. Kolay örnekleme, araştırmacının ulaşılabilir durumdaki bireylerden örneklem oluşturması esasına dayanmaktadır (Karasar, 2012; Büyüköztürk ve diğerleri, 2014). Bu doğrultuda, ilgili kütüphanelerde görev yapan ve ankete erişimi mümkün olan kütüphanecilere çevrim içi anket formu uygulanmıştır. Anket tekniği, mevcut durumu olduğu gibi betimlemeye yarayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2023). Bu model ile birlikte üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini Türkiye'de kütüphaneye sahip 206 üniversite (129 devlet, 77 vakıf) oluşturmaktadır. Araştırmada tüm üniversite kütüphanelerinden temsili en az bir kütüphaneciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Tüm üniversite kütüphanelerine elektronik ortamdan anket formu iletilmiştir. Anket 04.08.2025-15.09.2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Toplam 185 kütüphaneci anketi yanıtlamış olup, her bir yanıt farklı bir kütüphaneden gelmektedir. Bu durum, örneklemin evrenin yaklaşık %90'ını temsil ettiğini göstermektedir ve örneklemin evreni büyük ölçüde yansıttığı söylenebilir.

Çalışma kapsamında etik kurul izni Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Etik Kurulu'nun 30.07.2025 tarih ve 2025/02 sayılı kararı ile alınmıştır. Araştırmada kullanılan Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeği'nin kullanım izni, ilgili geliştiricilerden e-posta aracılığıyla yazılı olarak alınmıştır.

6. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verilerin elde edilmesinde kullanılan araç olarak, Yılmaz, Şahin ve Akbulut (2015) tarafından geliştirilen "Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, tek boyut ve 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçek, 5'li Likert "Kesinlikle Katılmıyorum" (1), "Kısmen Katılmıyorum" (2), "Kararsızım" (3), "Kısmen Katılıyorum" (4) ve "Kesinlikle Katılıyorum" (5) olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı 0.945'tir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirliği Yılmaz, Şahin ve Akbulut (2015) tarafından ispatlanmıştır. Bu araştırma için ölçeğin Cronbach's Alpha değeri ise (α) 0.986 olarak bulunmuştur. Kılıç (2016), Cronbach Alfa katsayısının yorumlanmasında yaygın olarak kabul edilen kriterleri belirtmiştir ve 0.70 ve üzerindeki değerlerin güvenilir olarak kabul edildiği, 0.90 ve üzerindeki değerlerin ise mükemmel düzeyde güvenilirlik olarak değerlendirildiği ifade etmiştir.

7. Veri Toplama ve Analiz

Araştırma için gerekli etik kurul izni alındıktan sonra, devlet ve vakıf üniversitelerinin tüm kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilere elektronik ortamda anket formu iletilmiştir. Anketin her kütüphaneyi temsilen yalnızca bir kütüphaneci tarafından doldurulması sağlanmıştır. Anket kütüphanecilere 04.08.2025 tarihinde iletilmiş ve veri toplama süreci 15.09.2025 tarihinde sonlandırılmıştır.

Araştırmada, verilerin normal dağılıma uygunluğunu tespit etmek amacıyla normallik analizleri gerçekleştirilmiştir. George ve Mallery (2010) tarafından belirtildiği gibi, özellikle Likert ölçeği gibi sınırlı sayıda kategoriye sahip verilerde normallik testleri, küçük sapmalarda bile anlamlı sonuç verebilir. Bu nedenle, yalnızca test sonuçlarına dayanmak yanıltıcı olabilir; çarpıklık ve basıklık değerleri ile grafiksel bulgular da göz önünde bulundurulmalıdır. Elde edilen bulgulara göre, verilerin çarpıklık değeri Skewness=-0,639, basıklık değeri Kurtosis =-0,623 olup her ikisi de George ve Mallery (2010) tarafından ±2 sınırları içinde değerlendirilmiştir. Ortalama (Mean = 3,68), ortanca (Median = 3,97) ve 5% kırpılmış ortalama (trimmed mean = 3,72) değerlerinin birbirine yakın olması, dağılımın yaklaşık simetrik olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, grafiksel analizler (histogramlar ve Q-Q plotlar) gösteriyor ki, uç değerler veri setinin bütünlüğünü olumsuz yönde etkilememektedir. Sonuç olarak, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±2 sınırları içinde olması ve grafiksel kontroller ışığında, verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmış ve parametrik testler için uygun olduğu değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Sciences) yazılımı kullanılmıştır. Üniversite kütüphanecilerinin demografik özelliklerini değerlendirmek amacıyla veriler üzerinde frekans, yüzde dağılımları, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Ölçeğin genel ortalama puanları, tüm maddelerin aritmetik ortalamaları temel alınarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Post Hoc testlerinden Tamhane yöntemi tercih edilmiştir. Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

8. Bulgular

Bu bölümde, araştırma sorularını yanıtlamak amacıyla gerçekleştirilen istatistiksel analizlerin bulguları sunulmaktadır. İlk olarak, katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı verilere yer verilmiştir. Sonrasında ise, araştırma sorularına uygun olarak yürütülen analizlerin sonuçları ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1

Demografik Özellikler

Betimleyici İstatistikler		**n**	**%**
Cinsiyet	Kadın	101	54,6
	Erkek	84	45,4
Yaş	21-29 yaş	53	28,6
	30-39 yaş	70	37,8
	40-49 yaş	37	20
	50-59 yaş	17	9,2
	60 yaş ve üstü	8	4,3
Eğitim	Lisans	108	58,4
	Yüksek lisans	68	36,8
	Doktora	9	4,9
Mesleki deneyim	1-5 yıl	58	31,4
	6-10 yıl	27	14,6
	11-15 yıl	45	24,3
	16-20 yıl	26	14,1
	21 ve üstü	29	15,7
Üniversite türü	Devlet	127	68,6
	Vakıf	58	31,4

İnternet kullanım süresi	0-1 saat	2	1,1
	2-3 saat	6	3,2
	4-5 saat	42	22,7
	6-7 saat	60	32,4
	8 saat ve üzeri	75	40,5
Dijital veri güvenliği konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?	Evet	105	56,8
	Hayır	80	43,2
İş yerinde dijital güvenlik politikalarına uyma konusunda bir eğitim verildi mi?	Evet	85	45,9
	Hayır	100	54,1

Tablo 1'den elde edilen verilere göre, ankete katılanların yarısından fazlasını kadınlar oluşturmakta iken (%54,6; n=101), erkek katılımcıların oranı toplam katılanların yarısına yakındır (%45,4; n=84). Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, en yüksek oranı 30-39 yaş aralığındaki bireylerin oluşturduğu görülmektedir (%37,8; n=70). Bunu 21-29 yaş grubundaki katılımcılar takip etmektedir (%28,6; n=53). Katılımcıların %20'si 40-49 yaş, %9,2'si 50-59 yaş aralığında yer alırken, 60 yaş ve üzeri grubun oranı %4,3 (n=8) olarak belirlenmiştir.

Mesleki deneyim süreleri açısından değerlendirildiğinde, katılımcılar arasında en büyük payı 1–5 yıl deneyimi olanlar oluşturmaktadır (%31,4; n=58). Bunu 11-15 yıl deneyime sahip katılımcılar takip etmektedir (%24,3; n=45). Katılımcıların %15,7'si 21 yıl ve üzeri, %14,6'sı 6-10 yıl, %14,1'i ise 16-20 yıl aralığında mesleki deneyime sahiptir.

Katılımcıların görev yaptıkları üniversite türüne bakıldığında, çoğunluğunun devlet üniversitelerinde çalıştığı görülmektedir (%68,6; n=127). Vakıf üniversitelerinde görev yapan katılımcıların oranı ise %31,4'tür (n=58). Katılımcıların günlük internet kullanım süreleri değerlendirildiğinde, en yüksek oranı 8 saat ve üzeri internet kullananların oluşturduğu belirlenmiştir (%40,5; n=75). Bunu sırasıyla 6-7 saat (%32,4; n=60), 4-5 saat (%22,7; n=42), 2-3 saat (%3,2; n=6) ve 0-1 saat (%1,1; n=2) internet kullananlar izlemektedir.

Katılımcıların dijital veri güvenliği konusunda eğitim alma durumları incelendiğinde, yarısından fazlasının bu konuda eğitim aldıkları görülmektedir (%56,8; n=105). Eğitim almadığını belirten katılımcıların oranı ise %43,2'dir (n=80). Son olarak, iş yerinde dijital güvenlik politikalarına uyma konusunda eğitim verilme durumuna bakıldığında, katılımcıların %45,9'unun bu konuda eğitim aldıkları, %54,1'inin ise herhangi bir eğitim almadıkları belirlenmiştir.

Tablo 2

Dijital Veri Güvenliği Konusunda Üniversite Kütüphanecilerinin En Fazla ve En Az Farkındalık Gösterdiği Maddeler

Ölçek Maddesi	**x̄**	**SD**
"2.Parola oluştururken harf, sayı ve özel karakter kullanmanın önemini bilirim."	4,25	0,732
"3.Farklı işlemler için farklı parola kullanmanın önemini bilirim."	4,03	0,820
"4.İzinsiz kullanılmaması için dosyalara parola konulabileceğinin farkındayım."	3,92	0,890
"5.Güvenlik duvarı yazılımları konusunda bilgi sahibiyim."	3,26	1,084
"29.Sanal klavye kullanmanın önemini bilirim."	3,19	1,240
"31.İnternet sitelerinde kullanılan güvenlik sertifikaları hakkında bilgi sahibiyim."	3,12	1,196

"Not. x̄: Ortalama, SD: Standart Sapma"

Dijital veri güvenliği farkındalığı ölçeği kapsamında üniversite kütüphanecilerinin ortalama puanı 5 üzerinden 3,68'dir. Ölçekte yer alan maddeler ayrı ayrı incelendiğinde ortalama puanların 3,12 ile 4,25 arasında yer aldığı görülmüştür. Tablo 2, üniversite kütüphanecilerinin ölçek maddeleri içerisinden aldıkları en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip üçer maddeyi içermektedir. Tablo 2'ye göre üniversite kütüphanecilerinin parola oluşturma ve yönetimi konularında genel olarak yüksek farkındalığa sahip oldukları görülmektedir. Kütüphaneciler, parola oluştururken harf, sayı ve özel karakter kullanmanın önemini bildiklerini (x̄=4.25) ve farklı işlemler için farklı parola kullanmanın gerekliliğinin farkında olduklarını (x̄=4.03) belirtmişlerdir. Ayrıca, izinsiz erişimlerin önlenmesi amacıyla dosyalara parola

konulabileceğini bildiklerini ($\bar{x}$=3.92) ifade etmişlerdir. Buna karşılık, internet sitelerinde kullanılan güvenlik sertifikaları hakkında bilgi düzeylerinin düşük olduğu ($\bar{x}$=3.12), sanal klavye kullanımının önemine ilişkin farkındalıklarının görece düşük olduğu ($\bar{x}$=3.19) ve güvenlik duvarı yazılımları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ($\bar{x}$=3.26) görülmektedir.

Tablo 3

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalık Düzeyleri

Ölçek	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart sapma	Farkındalık Düzeyi
Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı	3,68	0,948	Orta üstü/İyi

Farkındalık düzeyleri**, "**1,00–1,80 arasındaki değerler "Çok düşük", 1,81–2,60 arasındaki değerler "Düşük", 2,61–3,40 arasındaki değerler "Orta", 3,41–4,20 arasındaki değerler "Orta üstü/İyi", 4,21–5,00" arasındaki değerler ise "Çok yüksek" olarak formüle edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri yüksek seviyededir ($\bar{X}$=3,68, σ=0,948). Standart sapma değerinin orta düzeyde olması, bireyler arasında küçük farklılıklar olduğunu göstermektedir. Tablo 3'e bakıldığında, kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin "Orta üstü/İyi" seviyede ($\bar{x}$=3,68) olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre T-Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	SD	Levene's	df	t	p	Cohen's d
Kadın	101	3,65	0,901	0,085	183	-0,508	0,612	0,07
Erkek	84	3,72	1,007					

"Not. n: Katılımcı Sayısı $\bar{x}$: Ortalama, SD: Standart Sapma, df: Serbestlik Derecesi, p: Anlamlılık Düzeyi, Cohen's d: Etki Büyüklüğü"

Kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem T-testi uygulanmıştır. Kadın katılımcıların farkındalık düzeyi ortalaması 3,65 (SD=0,901), erkek katılımcıların ortalaması ise 3,72 (SD=1,007) olarak bulunmuştur. Levene testi sonuçlarına göre varyanslar homojendir (F=0,085; p>0,05). T-testi bulgularına göre, cinsiyete bağlı olarak dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış, ayrıca etki büyüklüğünün de ihmal edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür (t(183)=-0,508; p=0,612; Cohen's d=0,07). Erkek ve kadın kütüphanecilerin ortalamaları arasındaki fark (0,07) küçük ve istatistiksel olarak anlamlı değildir (Tablo 4).

Tablo 5

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Düzeylerinin Yaşa Göre Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

Yaş	n	$\bar{x}$	SD	sh	
21-29 yaş	53	3,60	0,889	0,122	
30-39 yaş	70	3,71	0,915	0,109	
40-49 yaş	37	3,91	1,024	0,168	
50-59 yaş	17	3,43	1,037	0,252	
60 yaş ve üstü	8	3,51	1,061	0,375	
ANOVA	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p**	**η²**
Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeği	3,693 161,786 165,479	4 180 184	0,923 0,899	1,027	,395>0,05	0,02

"Not. n: Katılımcı Sayısı $\bar{x}$: Ortalama, SD: Standart Sapma, sh: Standart Hata, SS: Kareler Toplamı, df: Serbestlik Derecesi, MS: Kareler Ortalaması, F: Karma Desen, p: Anlamlılık Düzeyi, η²: Etki Büyüklüğü"

Kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) analizi uygulanmıştır. Yaş gruplarına ilişkin ortalama farkındalık düzeyleri sırasıyla şu şekildedir: 21-29 yaş 3,60 (SD=0,889), 30-39 yaş 3,71 (SD=0,915), 40-49 yaş 3,91 (SD=1,024), 50-59 yaş 3,43 (SD=1,037) ve 60 yaş ve üstü 3,51 (SD=1,061). ANOVA bulgularına göre, yaş grupları arasında dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (F(4,180)=1,027; p=0,395>0,05). Bu bulgu, katılımcıların yaş gruplarına bakılmaksızın dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin genel olarak benzer olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

Tablo 6

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

Eğitim	**n**	**x̄**	**SD**		**sh**	
Lisans	108	3,60	0,978		,094	
Yüksek lisans	68	3,80	0,880		,107	
Doktora	9	3,78	1,099		,366	
ANOVA	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p**	**η²**
Dijital Veri	1,667	2	0,834	0,926	,398>0,05	0,01
Güvenliği	163,812	182	0,900			
Farkındalığı Ölçeği	165,479	184				

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, sh: Standart Hata, SS: Kareler Toplamı, df: Serbestlik Derecesi, MS: Kareler Ortalaması, F: Karma Desen, p: Anlamlılık Düzeyi, η²: Etki Büyüklüğü"

Kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalıklarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA analizi uygulanmıştır. Eğitim düzeylerine ilişkin ortalama farkındalık düzeyleri şu şekildedir: Lisans mezunları 3,60 (SD=0,978), yüksek lisans mezunları 3,80 (SD=0,880) ve doktora mezunları 3,78 (SD=1,099). Yapılan ANOVA analizi bulgularına göre, kütüphanecilerin eğitim düzeyleri arasında dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (F(2,182)=0,926; p=0,398>0,05). Bu bulgu, kütüphanecilerin eğitim düzeyine bakılmaksızın dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin genel olarak benzer olduğunu göstermektedir (Tablo 6).

Tablo 7

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Düzeylerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

Mesleki Deneyim	**n**	**X**	**SD**		**sh**	
1-5 yıl	58	3,65	0,874		0,115	
6-10 yıl	27	3,67	0,979		0,188	
11-15 yıl	45	3,71	0,873		0,130	
16-20 yıl	26	3,63	1,001		0,196	
21 ve üstü	29	3,77	1,166		0,217	
ANOVA	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p**	**η²**
Dijital Veri	0,390	4	0,098	0,106	,980>0,05	,002
Güvenliği	165,089	180	0,917			
Farkındalığı Ölçeği	165,479	184				

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, sh: Standart Hata, SS: Kareler Toplamı, df: Serbestlik Derecesi, MS: Kareler Ortalaması, F: Karma Desen, p: Anlamlılık Düzeyi, η²: Etki Büyüklüğü"

Kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo incelendiğinde, 1-5 yıl mesleki deneyime sahip kütüphanecilerin ortalama farkındalık düzeyi 3,65 (SD=0,874), 6-10 yıl deneyime sahiplerin 3,67 (SD=0,979), 11-15 yıl deneyime sahiplerin 3,71 (SD=0,873), 16-20 yıl deneyime sahiplerin 3,63 (SD=1,001) ve 21 yıl ve üzeri deneyime sahip kütüphanecilerin ortalama farkındalık düzeyinin 3,77 (SD=1,166) olduğu görülmektedir. Kütüphanecilerin mesleki deneyimlerine göre dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri incelenmiş ve ANOVA analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (F(4,180)=0,106; p=0,980>0,05). Bu bulgu, kütüphanecilerin mesleki deneyim süresine bakılmaksızın dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin genel olarak benzer olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 7).

Tablo 8

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Düzeylerinin Üniversitelerine Göre T-Testi Analizi Sonuçları

Üniversite	n	x̄	SD	Levene's	df	t	p	Cohen's d
Devlet	127	3,64	0,973	0,365	183	-0,922	0,358	0,15
Vakıf	58	3,78	0,892					

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, df: Serbestlik Derecesi, p: Anlamlılık Düzeyi, Cohen's d: Etki Büyüklüğü"

Tablo 8'de kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin üniversite türüne göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem T-testi uygulanmıştır. Devlet üniversitesinde görev yapan katılımcıların farkındalık düzeyi ortalaması 3,64 (SD=0,973), vakıf üniversitesinde görev yapan katılımcıların ortalaması ise 3,78 (SD=0,892) olarak belirlenmiştir. Levene testi sonuçları varyansların homojen olduğunu göstermektedir (F=0,365; p>0,05). T-testine ilişkin bulgular, üniversite türüne göre dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını (t(183=-0,922; p=0,358) ve etki büyüklüğünün küçük düzeyde olduğunu göstermektedir (Cohen's d=0,15).

Tablo 9

Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği/Kişisel Veri Koruma Eğitimi Alma Durumları ile Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin T-Testi Analizi Sonuçları

DVGE	n	x̄	SD	Levene's	df	t	p	Cohen's d
Evet	105	3,97	0,756	27,305	137,751	4,747	<0,05	0,26
Hayır	80	3,731	1,046					

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, df: Serbestlik Derecesi, p: Anlamlılık Düzeyi, Cohen's d: Etki Büyüklüğü"

Tablo 9 incelendiğinde, dijital veri güvenliği/kişisel veri koruma eğitimi alıp almama durumuna göre katılımcıların farkındalık düzeyleri arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Eğitimi alan katılımcıların ortalama farkındalık düzeyi 3,97 (SD=0,756), almayanların ise 3,73 (SD=1,046) olarak bulunmuştur. Levene testi sonuçları varyansların homojen olmadığını göstermektedir (F=27,305; p< 0,05). T-testi sonuçları, dijital veri güvenliği/kişisel veri koruma eğitimi alma durumu ile farkındalık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu (t = 4,747; p<0,05) ve etki büyüklüğünün küçük-orta düzeyde olduğunu göstermektedir (Cohen's d=0,26). Bu bulgu, eğitim almanın kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını artırdığını göstermektedir.

Tablo 10

İş Yerinde Dijital Güvenlik Politikaları Eğitimi Alma Durumuna Göre Üniversite Kütüphanecilerinin Dijital Veri Güvenliği Farkındalık Düzeylerinin T-Testi Analizi Sonuçları

DGPUE	n	x̄	SD	Levene's	df	t	p	Cohen's d
Evet	85	4,02	0,738	22,856	178,935	4,819	<0,05	0,69
Hayır	100	3,4	1,014					

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, df: Serbestlik Derecesi, p: Anlamlılık Düzeyi, Cohen's d: Etki Büyüklüğü"

Tablo 10 incelendiğinde, iş yerinde dijital güvenlik politikaları eğitimi alma durumuna göre kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Eğitim alan katılımcıların ortalama farkındalık düzeyi 4,02 (SD=0,738), eğitim almayanların ortalaması ise 3,40 (SD=1,014) olarak belirlenmiştir. Levene testi sonuçlarına göre varyanslar eşit değildir (F=22,856; p<0,05), bu nedenle T-testi eşit olmayan varyanslar varsayımı altında değerlendirilmiştir. Test sonucuna göre, gruplar arasında dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (t=4,819; df=178,935; p<0,05). Etki büyüklüğü değerinin ise orta düzeyde olduğu (Cohen's d=0,69) belirlenmiştir. Ortalama farkı pozitif olup, eğitim alan katılımcıların farkındalık puanları eğitim almayanlara göre yaklaşık 0,62 puan daha yüksektir. Bu bulgu, iş yerinde dijital güvenlik politikaları eğitimi almanın, kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını anlamlı şekilde artırdığını göstermektedir.

Tablo 11

Üniversite Kütüphanecilerinin İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre Dijital Veri Güvenliği Farkındalık Düzeylerinin Tek Yönlü ANOVA Analizi Sonuçları

İnternet Kullanım Süresi	n	x̄	SD	sh		
0-1 saat	2	3,94	0,354	0,250		
2-3 saat	6	4,14	0,289	0,118		
4-5 saat	42	3,49	1,063	0,164		
6-7 saat	60	3,46	0,971	0,125		
8 saat ve üzeri	75	3,93	0,845	0,098		
ANOVA	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p**	**η²**
Dijital Veri	10,198	4	2,550	2,955	,021<0,05	0,06
Güvenliği	155,281	180	0,863			
Farkındalığı Ölçeği	165,479	184				

"Not. n: Katılımcı Sayısı x̄ : Ortalama, SD: Standart Sapma, sh: Standart Hata, SS: Kareler Toplamı, df: Serbestlik Derecesi, MS: Kareler Ortalaması, F: Karma Desen, p: Anlamlılık Düzeyi, η^2: Etki Büyüklüğü"

Tablo 11 incelendiğinde, üniversite kütüphanecilerinin internet kullanım sürelerine göre dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde, 0-1 saat internet kullanımına sahip kütüphanecilerin ortalama farkındalık düzeyi 3,94 (SD=0,354), 2-3 saat kullanım grubunun 4,14 (SD=0,289), 4-5 saat kullanım grubunun 3,49 (SD=1,063), 6-7 saat kullanım grubunun 3,46 (SD=0,971) ve 8 saat ve üzeri kullanım grubunun ortalama farkındalık düzeyinin 3,93 (SD=0,845) olduğu görülmektedir. Tek yönlü ANOVA analizi, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir (F(4,180)=2,955; p=0,021<0,05). Etki büyüklüğünün ise orta düzeyde olduğu (η^2=0,06) belirlenmiştir. Levene testi varyansların eşit olmadığını göstermiştir (F=4,147; p=0,003), bu nedenle Tamhane 2 post-hoc testi uygulanmıştır. Tamhane 2 post-hoc testi sonuçlarına göre, 2-3 saat internet kullanan katılımcıların farkındalık puanları 4-5 saat ve 6-7 saat gruplarından anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur (p=0,033 ve p=0,009). Ayrıca, 6-7 saat internet kullananların farkındalık puanları 8 saat ve üzeri gruptan daha yüksek bulunmuştur (p=0,043). Bu bulgular, internet kullanım süresinin kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerini anlamlı şekilde etkilediğini göstermektedir.

9. Tartışma

Bu araştırmada, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerini çeşitli etkenler açısından belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, altı araştırma sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular literatürde yer alan ilgili çalışmaların sonuçları ile karşılaştırıldığında, benzerlikler ve farklılıklar göze çarpmaktadır.

İlk araştırma sorusu (AS1) kapsamında, dijital veri güvenliği konusunda üniversite kütüphanecilerinin en fazla ve en az farkındalık gösterdiği maddeler incelenmiştir. Bulgulara göre, üniversite kütüphanecilerinin, parola oluştururken harf, sayı ve özel karakter kullanmanın önemini bildiklerini (Madde 2) ve farklı işlemler için farklı parola kullanmanın gerekliliğinin farkında olduklarını (Madde 3) belirtmişlerdir. Ayrıca, izinsiz erişimlerin önlenmesi amacıyla dosyalara parola konulabileceğini bildiklerini (Madde 4) ifade etmişlerdir. Diğer yandan, internet sitelerinde kullanılan güvenlik sertifikaları hakkında bilgi düzeylerinin düşük olduğu (Madde 31), sanal klavye kullanımının önemine ilişkin farkındalıklarının görece düşük olduğu (Madde 29) ve güvenlik duvarı yazılımları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları (Madde 5) görülmektedir. Özetle, üniversite kütüphanecileri sırayla ölçeğin 2., 3. ve 4. maddelerinden yüksek; 31., 29. ve 5. maddelerinden ise düşük puan almıştır. Alan yazında benzer sonuçlar bildiren çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Aksoğan ve Atıcı'nın (2023, s. 435) çalışmasında akademisyenlerin ölçeğin 28., 8. ve 13. maddelerinden en yüksek; 5., 19. ve 29. maddelerinden en düşük puanları aldığı görülmüştür. Öğretmenler üzerinde yapılan bir başka araştırmada ise en yüksek puanların 2., 13. ve 8. maddelerde; en düşük puanların ise 5., 31. ve 16. maddelerde toplandığı belirtilmiştir (Yılmaz, Şahin ve Akbulut, 2016, s. 34). Bu sonuçlar, dijital veri güvenliğine ilişkin farkındalığın özellikle parola yönetimi gibi temel güvenlik uygulamalarında yüksek olduğunu, ancak daha teknik unsurlarda (güvenlik sertifikaları, güvenlik duvarı, sanal klavye kullanımı vb.) belirgin bilgi eksiklikleri bulunduğunu ortaya koymaktadır. Benzer eğilimlerin farklı örneklemler üzerinde yürütülen diğer çalışmalarda da görülmesi, dijital güvenlik farkındalığının belirli başlıklarda güçlü, bazı konularda ise halen geliştirmeye açık olduğunu göstermekte; eğitim ve farkındalık programlarının bu alanlara odaklanmasının önemli olduğunu işaret etmektedir.

İkinci araştırma sorusu (AS2) ile "Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalığı düzeyi nedir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalıklarının orta üstü/iyi ($\bar{X}$=3,68) olduğu görülmüştür. Mevcut bulgularla benzerlik taşıyan başka bir araştırmada öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalıklarının ($\bar{X}$=4,16) orta üstü/iyi seviyede olduğu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2015, s.66). Benzer şekilde, sağlık yönetimi bölümü öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada, öğrencilerin dijital veri güvenliği farkındalıkları orta üstü/iyi düzeyde olduğu sonucuna erişilmiştir (Bıkmaz, 2017, s.28). Yıllar içerisinde yapılan diğer çalışmalarda da benzer nitelikte sonuçlara erişilmiştir. Öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalıkları yine orta üstü/iyi ($\bar{X}$=4,27) düzeyde olduğu görülmüştür (Öztürk ve Çakır, 2022, s.129). Lisans öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri orta üstü/iyi seviye olarak tespit edilmiştir (İbekci, 2025, s.88). Öte yandan kamu çalışanları üzerine yapılan bir çalışmada dijital veri güvenliği farkındalıklarının ($\bar{X}$=4,27) çok yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Avcı ve Arslan, 2019, s.901). Bununla birlikte akademisyenler üzerinde yapılan bir çalışmada dijital veri güvenliği farkındalıklarının orta ($\bar{x}$=3.06) seviyede çıktığı görülerek farklı bir sonuç ortaya konulmuştur (Aksoğan ve Atıcı, 2023, s. 434). Alan yazındaki diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında, farklı örneklem gruplarında (öğretmenler, lisans öğrencileri, sağlık yönetimi öğrencileri ve kamu çalışanları gibi) benzer seviyelerde farkındalık düzeylerinin var olduğu görülmektedir. Bu durum, dijital veri güvenliği farkındalığının toplumun çeşitli kesimlerinde belirli bir standarda ulaştığını göstermesi bakımından önemlidir.

Üçüncü araştırma sorusu (AS3) doğrultusunda, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, üniversite türü /çalıştıkları kurum) göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışmaya göre, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalığı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. Elde edilen sonuçlarla tutarlılık arz eden bir çalışmada, cinsiyetin dijital veri güvenliği farkındalığı puan ortalamaları açısından istatistiksel fark oluşturmadığı belirlenmiştir (Bıkmaz, 2017, s.28). Benzer öğretmenler üzerine yapılan bir diğer çalışmada, cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığına ilişkin ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Öztürk ve Çakır, 2022, s.137).

Öğrenciler üzerinde yapılan bir başka çalışmada, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır (İbekci, 2025, s.80). Literatürde farklı sonuçlara ulaşan bir çalışmada, cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Sonuçlar, dijital veri güvenliği konusunda erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla daha yüksek bir farkındalık sergilediğini ortaya koymuştur (Yılmaz, 2015, s.67). Bu sonuçlarla örtüşen bir başka çalışmada ise, erkek akademisyenlerin dijital veri güvenliği farkındalıklarının kadın akademisyenlerden yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Aksoğan ve Atıcı, 2023, s.433). Mevcut çalışmada, yaş grupları arasında dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazında benzer sonuçlara sahip bir başka çalışmada, öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığına yönelik puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermiştir (Öztürk ve Çakır, 2022, s.137). Mevcut çalışmada, üniversite kütüphanecilerinin eğitim durumlarının dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kütüphanecilerin eğitim düzeyine bakılmaksızın dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin genel olarak benzer olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlarla uyum gösteren bir çalışmada, öğretmenlerin ölçek puanlarının öğrenim düzeylerine bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymuştur (Yılmaz, 2015, s.69). Mevcut çalışmada, kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna erişilmiştir. Benzer bulgulara ulaşan bir diğer araştırmada, öğretmenlerin ölçekten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, mesleki deneyime göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Yılmaz, 2015, s.68). Mevcut çalışma bulguları Öztürk ve Çakır'ın (2022, s.138) araştırması ile farklılıklar göstermektedir. Bulgular, öğretmenlerin çalışma yılına göre dijital veri güvenliği farkındalık puanlarının anlamlı şekilde değiştiğini ortaya koymaktadır. 6–10 yıl deneyimi olan öğretmenlerin, 21 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksek farkındalık düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde akademisyenler üzerinde yapılan çalışmada, mesleki deneyimin dijital veri güvenliği farkındalık puanlarını anlamlı şekilde etkilediği ortaya çıkmıştır. Çalışma bulguları, mesleğinin ilk yıllarında olan akademisyenlerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin, 16–20 yıl ve 21 yılın üzerinde deneyime sahip akademisyenlere kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla farkın, kariyerinin ilk yıllarındaki akademisyenler lehine oluştuğu ifade edilebilir (Aksoğan ve Atıcı, 2023, s.434). Mevcut araştırma, üniversite kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalık düzeylerinin üniversite türüne/çalıştıkları kurum türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Literatürde farklı sonuçlara ulaşan bir çalışmada, öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığı puanlarının çalıştıkları kurum türüne bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koyulmuştur (Öztürk ve Çakır, 2022, s,129). Kütüphanecilerde dijital veri güvenliği farkındalığı kurum türünden etkilenmezken, farklı meslek gruplarında veya bağlamlarda (örn. öğretmenler) kurum türü etkili olabileceğinden, bu farkındalığın bağlama ve meslek grubuna göre değişebileceği görülmektedir.

Dördüncü araştırma sorusu (AS4) kapsamında, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği/kişisel veri koruma eğitimi alıp almamaları ile dijital veri güvenliği farkındalığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Analizler, eğitim alan kütüphanecilerin farkındalık düzeylerinin anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, eğitim almanın kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını güçlendirdiğine işaret etmektedir.

Beşinci araştırma sorusu (AS5) çerçevesinde, üniversite kütüphanecilerinin iş yerinde uygulanan dijital güvenlik politikalarına uyum konusunda aldıkları eğitim ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Bulgular, söz konusu eğitimin kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını anlamlı biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Altıncı araştırma sorusu (AS6), üniversite kütüphanecilerinin internet kullanım süreleri ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Analizler, internet kullanım süresinin farkındalık üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle, günde kısa süre internet kullanan katılımcıların farkındalık düzeylerinin, daha uzun süre internet kullananlara kıyasla düşük olduğu görülmüştür. Öte yandan, orta düzeyde internet kullanımına sahip katılımcılar, uzun süreli kullanıcıların farkındalık puanlarının üzerinde yer almıştır. Bu sonuçlar, internet kullanım süresinin kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını belirleyen önemli bir faktör olabileceğini ortaya koymaktadır ve çevrim içi etkileşim süresinin farkındalık üzerindeki etkisi bağlamında dikkatle

değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sonuçlarla uyum gösteren ve öğretmenler üzerinde yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığı düzeylerinin, günlük internet kullanım sürelerine bağlı olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bulgulara göre günde daha fazla internet kullanan öğretmenlerin az kullananlara ve hiç kullanmayanlara göre dijital veri güvenliği konusunda daha bilinçli oldukları ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2015, s.70). Öğretmenler üzerinde bir başka çalışmada da internet kullanım süresi ile dijital veri güvenliği farkındalık seviyeleri arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir (Öztürk ve Çakır, 2022, s.139). Mevcut bulgularla benzerlik taşıyan başka bir araştırmada ise, akademisyenlerde günlük internet kullanım süreleri fazla olan akademisyenlerin az olanlara göre dijital veri güvenliği farkındalığının ileri seviyede olduğu ortaya çıkmıştır (Aksoğan ve Atıcı, 2023, s.434). Daha önceki çalışmalarda bu durumun sebeplerinden bir olarak ise günlük internet kullanımı yoğun olan bireylerin daha fazla siber saldırıya maruz kaldığı ve benzeri konularda farkındalıklarının yüksek olması olarak görülmektedir (Söyleyici ve Kalkan, 2018, Hacımustafaoğlu, 2019).

Elde edilen bulgular araştırma hipotezini (H1) tüm boyutlarıyla doğrulanmadığını, ancak bazı değişkenler açısından desteklendiğini göstermektedir. Bu çerçevede, dijital veri güvenliği farkındalık düzeyinin demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği; buna karşılık eğitim alma durumu ve internet kullanım sıklığı gibi değişkenlere bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaştığı anlaşılmaktadır.

10. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde yapay zekanın toplum üzerindeki etkilerini şaşkınlıkla izlediğimiz bir dönemde, dijital veri güvenliği farkındalığı giderek daha kritik bir konu haline gelmektedir. Üniversite kütüphanecileri gibi bilgi yönetimi ve erişim süreçlerinde merkezi bir rol oynayan meslek grupları için, dijital ortamda veri güvenliğinin sağlanması hem kişisel hem de kurumsal bilgi güvenliği açısından hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmada üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri çeşitli boyutlarda incelenmiş ve elde edilen bulgular dijital veri güvenliği bilinci ile eksik bilgi alanlarını ortaya çıkarmıştır.

Çalışmada, üniversite kütüphanecilerinin temel parola güvenliği konularında farkındalıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, çevrim içi ortamlarda güvenliği doğrudan etkileyen bazı unsurlara ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Özellikle güvenlik sertifikaları, sanal klavye kullanımı ve güvenlik duvarı yazılımlarına yönelik farkındalık ve bilgi eksiklikleri dikkat çekmektedir. Bununla birlikte üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalığının orta üstü/iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki deneyim ve üniversite türü gibi demografik değişkenlerin, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalık düzeyi üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu durum, dijital veri güvenliği farkındalığının demografik özelliklerden bağımsız olduğunu ve daha çok bireylerin kişisel ilgi, mesleki bilinç veya kurum içi eğitim gibi faktörlerden etkilendiğini gösterir. Dijital veri güvenliği ve kişisel veri koruma eğitimlerinin, üniversite kütüphanecilerinin farkındalık düzeylerini anlamlı şekilde artırması, eğitim almanın farkındalığı güçlendirmedeki belirleyici etkisini net biçimde ortaya koymaktadır. İş yerinde uygulanan dijital güvenlik politikalarına yönelik eğitimin, kütüphanecilerin dijital veri güvenliği farkındalığını artırmadaki etkisi, eğitimin farkındalığı güçlendirmedeki belirleyici rolünü gözler önüne sermektedir. İnternet kullanım süresinin, üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalığını etkilemedeki rolü, kullanım süresine bağlı olarak farkındalık düzeylerinde değişim yaratabileceğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Üniversite kütüphanecilerinin dijital veri güvenliği farkındalıklarını artırmak için düzenli eğitim programları planlanması önerilmektedir. Ayrıca, demografik faktörlerin etkisi olmadığı göz önüne alındığında, bireysel merak ve mesleki bilinç artırıcı aktiviteler (örn. farkındalık kampanyaları, simülasyonlar) teşvik edilmelidir.
- İnternet kullanım sürelerinin farkındalık üzerindeki etkisi dikkate alınarak kütüphane çalışanları için bilinçlendirme stratejileri geliştirilmelidir.

- Kütüphanelerde uygulanmakta olan dijital veri güvenliği politikaları ve prosedürleri, personelin aktif katılımını sağlayacak şekilde güncellenmeli ve uygulamalı eğitimlerle desteklenmelidir.
- Kütüphanecilerin ihtiyaç duyduklarında başvurabilecekleri güncel kılavuzlar, e-kitaplar ve online rehberler sağlanmalıdır.

Gelecek araştırmalarda, farklı üniversitelerde ve çeşitli kütüphane türlerinde benzer çalışmaların yapılması, sonuçların genellenebilirliğini artıracaktır.

Etik Standartlar ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Çalışma kapsamında etik kurul izni Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Etik Kurulu'nun 30.07.2025 tarih ve 2025/02 sayılı kararı ile alınmıştır. Araştırmada kullanılan Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeği'nin kullanım izni, ilgili geliştiricilerden e-posta aracılığıyla yazılı olarak alınmıştır.

Yazar Katkı Beyanı: Makale tek yazarlıdır.

Finansal Destek: Yoktur

Yapay Zekâ Kullanımı: Yazar çalışmada herhangi bir yapay zekâ aracının kullanılmadığını beyan etmiştir.

Compliance with Ethical Standards

Conflict of Interest: The author declares that there is no conflict of interest.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval for the study was obtained by the decision of the Ethics Committee of Marmara University Institute of Turkic Studies dated 30 July 2025 and numbered 2025/02. Written permission to use the Digital Data Security Awareness Scale employed in the research was obtained from the relevant developers via e-mail.

Author Contribution Statement: The article is single-authored.

Financial Support: None.

Use of Artificial Intelligence: The author declares that no artificial intelligence tools were used in the study.

Kaynakça

Aksoğan, M., & Atıcı, B. (2023). Akademisyenlerin dijital veri güvenliği farkındalıkları üzerine bir araştırma: Malatya örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14*(2), 429–439. https://izlik.org/JA54RK63ZK

American Library Association. (2020). *Library privacy guidelines for data exchange between networked devices and services*. https://www.ala.org/advocacy/privacy

Avcı, Ü., & Arslan, E. (2019). Dijital veri güvenliği farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile alınan hizmet içi eğitimin etkisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 52*(3), 891–914. https://doi.org/10.30964/auebfd.493124

Barth, S., de Jong, M. D., Junger, M., Hartel, P. H., & Roppelt, J. C. (2019). Putting the privacy paradox to the test: Online privacy and security behaviors among users with technical knowledge, privacy awareness, and financial resources. *Telematics and Informatics, 41*, 55–69. https://doi.org/10.1016/j.tele.2019.03.003

Bıkmaz, Z. (2017). Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin mobil güvenlik farkındalığı ve dijital veri güvenliği farkındalıklarının belirlenmesi. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi, 1*(1), 22–30. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/403970

Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., & Kılıç, E. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. bs.). Pegem Akademi.

Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2006). Bilgi, bilgi güvenliği ve süreçleri üzerine bir inceleme. *Politeknik Dergisi, 9*(3), 165–174.

De Paor, S., & Heravi, B. (2020). Information literacy and fake news: How the field of librarianship can help combat the epidemic of fake news. *The Journal of Academic Librarianship, 46*(5), 102218. https://doi.org/10.1016/j.acalib.2020.102218

George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10th ed.). Pearson.

Gültekin, V., & Özel, N. (2023). Üniversite öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Yönetimi, 6*(2), 310–331. https://doi.org/10.33721/by.1366855

Gümüş, M. M., Çakır, R., & Korkmaz, Ö. (2023). Investigation of pre-service teachers' sensitivity to cyberbullying, perceptions of digital ethics and awareness of digital data security. *Education and Information Technologies, 28*(11), 14399–14421. https://doi.org/10.1007/s10639-023-11785-7

Hacımustafaoğlu, R. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin siber mağdur olma durumlarına etkisinin incelenmesi (Üsküdar örneği)* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].

International Telecommunication Union. (2025). *Measuring digital development: Facts and Figures: Focus on Least Developed Countries*. ITU. https://www.itu.int/pub/D-IND

İbekci, R. (2025). *Bilgi ve belge yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital veri güvenliği farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi].

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (23. bs.). Nobel Yayınları.

Karasar, N. (2023). *Scientific research method: Concepts, principles, and techniques* (Reprint ed.). Nobel Publications.

Kavak, A. (2024). Impact of information security awareness on information security compliance of academic library staff in Türkiye. *The Journal of Academic Librarianship, 50*(5), Article 102937. https://doi.org/10.1016/j.acalib.2024.102937

Kayes, I., & Iamnitchi, A. (2017). Privacy and security in online social networks: A survey. *Online Social Networks and Media, 3*, 1–21. https://doi.org/10.1016/j.osnem.2017.09.001

Kılıç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Journal of Mood Disorders, 6*(1), 47–48. https://doi.org/10.5455/jmood.20160307122823

Larson, R. (2019). Library stakeholder attitudes and new technology. *Library Management*, *40*(1/2), 128–140. https://doi.org/10.1108/LM-02-2018-0012

Mediapharm. (2019). *The data security awareness programme*. https://www.mediapharm.co.uk/blog/data-security-awareness

Öztürk, İ., & Çakır, R. (2022). Öğretmenlerin sınıf ortamında dijital oyunlardan yararlanmaları ve dijital veri güvenliği farkındalıkları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 7*(1), 123–146. https://izlik.org/JA67AB63EA

Sarıtepeci, M., Yıldız Durak, H., Özüdoğru, G., & Atman Uslu, N. (2024). The role of digital literacy and digital data security awareness in online privacy concerns: A multi-group analysis with gender. *Online Information Review, 48*(5), 983–1001. https://doi.org/10.1108/OIR-03-2023-0122

Söyleyici, G. T., & Kalkan, A. (2018). Çalışma koşullarına bağlı olarak iş yerlerinde çalışanların siber zorbalığa maruz kalma düzeylerinin incelenmesi. *5. Uluslararası Yönetim Bilgi Sistemleri Konferansı'nda sunulan bildiri*, Ankara, Türkiye.

Vimalkumar, M., Sharma, S. K., Singh, J. B., & Dwivedi, Y. K. (2021). "Okay Google, what about my privacy?": Users' privacy perceptions and acceptance of voice-based digital assistants. *Computers in Human Behavior, 120*, Article 106763. https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106763

Vural, Y., & Sağıroğlu, Ş. (2008). Kurumsal bilgi güvenliği ve standartları üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 23*(2), 507–522.

Yıldız Durak, H. (2019). Cyber human values displayed by university students in online social networking sites: The relationship of cyber human values to cyberbullying and cyber victimization behaviors displayed. *13th Annual International Technology, Education and Development Conference (INTED 2019)*, Valencia, Spain.

Yılmaz, E. (2015). *Öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığı* [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi].

Yılmaz, E., Şahin, Y. L., & Akbulut, Y. (2015). Dijital veri güvenliği farkındalığı ölçeği'nin geliştirilmesi. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, 6*(21), 23–40. https://doi.org/10.5824/1309-1581.2015.4.002.x

Yılmaz, E., Şahin, Y. L., & Akbulut, Y. (2016). Öğretmenlerin dijital veri güvenliği farkındalığı. *Sakarya University Journal of Education, 6*(2), 26–45. https://doi.org/10.19126/suje.29650